בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים אזרחיים

רמ"ש 1903-02-22 א. נ' ב.

תיק חיצוני:
בפני כבוד השופט סארי ג'יוסי

המבקש **א.**
ע"י ב"כ עוה"ד ע. צדיקה

נגד

המשיבה **ב.**
ע"י ב"כ עוה"ד ת. ברק

פסק-דין

לפני בקשת רשות ערעור על החלטת בית משפט לענייני משפחה בקריות (כב' השופטת מ. לוי), ב-תלה"מ 58786-10-21, מיום 06.01.20222, במסגרתה נקבע, כי על המבקש לשאת במזונות שלושת ילדיהם הקטינים של הצדדים בסך של 4,500 ₪ כולל הוצאות מדור ואחזקתו.

בנוסף נקבע, כי החיוב האמור יחל מיום הגשת התביעה, וכי כל אחד מן הצדדים יישא בהוצאות חינוך ובריאות, בשיעור של מחצית (להלן: "**ההחלטה**").

הנסיבות הצריכות לעניין

1. הצדדים נישאו ביום 16.11.2008, ובמהלך שנות נישואיהם נולדו שלושת ילדיהם: כ', יליד 2010, ל', יליד 2011, ו-מ', יליד 2019 (להלן: "**הילדים**").

2. ביום 27.11.2021, הגיש המבקש לבית הדין הרבני האזורי בחיפה תביעת גירושין כרוכה.

3. ביום 25.10.2021, הגישה המשיבה לבית משפט קמא, תביעה למזונות הילדים, ובד-בבד הוגשה בקשה לקביעת מזונות זמניים על בסיס כתב-התביעה.

<u>החלטת בית משפט קמא</u>

4. להלן הנוסח המלא של ההחלטה:

"לאחר שעיינתי בכל החומר שבתיק ועל אף חוסר הבהירות הקיים ביחס לזמני השהות, הנני מחייבת את המשיב במזונות הקטינים בסך של 4,500 ₪ לחודש, כשסכום זה כולל בתוכו את הוצאות המדור והחזקת המדור.

החיוב יחול למפרע ממועד הגשתה של תביעת המזונות ביום 25.10.2021 ואילך, מידי ה- 1 לכל חודש.

חוב העבר בקיזוז הסכומים אשר שולמו לידי האם בפועל על חשבון המזונות, ככל ששולמו, ישולם לשיעורין, בסך של 500 ₪ לחודש אשר יתווספו בכל חודש לשיעור המזונות השוטף, עד כדי סילוק כל היתרה.

בנוסף, יישאו הצדדים בחלקים שווים בכלל הוצאות החינוך של הקטינים וכן בהוצאות של חוג אחד לכל ילד, שיעורי עזר, קייטנות, צהרונים וכדומה, הכל בעלויות מתנ"ס/רשות מקומית ולאחר מיצוי כלל ההנחות.

כן, יישאו הצדדים בחלקים שווים בהוצאות חריגות או מיוחדות בתחומי הבריאות, אשר ביטוח בריאות ממלכתי אינו מכסה אותן, ובלבד שיהיה מדובר בהוצאות החיוניות לבריאותם של הקטינים.

כמו כן, יישאו הצדדים בחלקים שווים בהוצאות חינוך חריגות ו/או מיוחדות, כאשר המדובר בהוצאות חינוך אשר לגביהן ניתן אישור מגורם פדגוגי מוסמך בדבר נחיצות הוצאותן.

כל הוצאה מיוחדת אחרת, תחול על שני ההורים רק אם תוצא בהסכמתם המשותפת".

<u>בקשת רשות הערעור</u>

5. המבקש מיאן להשלים עם ההחלטה, ובקשת רשות הערעור שהגיש, ביום 01.02.2022, מונחת בפני.

6. לטענת המבקש, הוא נאלץ לעבור להתגורר אצל אימו בשל התנהגות אלימה של המשיבה הן כלפי הילדים, והן כלפיו. לאחר שעזב המבקש את ביתם המשותף של הצדדים, כך נטען, הצטרפו אליו שני הילדים הגדולים יותר, והילד הצעיר חולק את זמנו בין המבקש לבין המשיבה.

תביעת המשיבה למזונות הילדים, כך אליבא דמבקש, הוגשה ללא כל בסיס ובהעדר תום-לב קיצוני, וזאת בשים-לב לכך שלא זו בלבד שהילדים כלל לא מתגוררים עימה, אלא שהיא צירפה לתביעתה את הוצאותיה שלה, תחת הצגת הוצאותיהם של הילדים. במילים אחרות, כך נטען, במסווה של תביעת מזונות ילדים, תבעה המשיבה מזונות אישה.

נטען, כי החלטת בית משפט קמא נעדרת הנמקה הדרושה להכרעה במזונות זמניים, וכי מדובר בהחלטה "**שגויה וחסרת פרופורציות בכל קנה מידה אפשרי**" (ר' סעיף 12 לבקשת רשות הערעור). קביעת בית משפט קמא ניתנה מבלי שפורטו או נקבעו הרכיבים הנדרשים להחלטה בסוגיה זו, לרבות, הכנסות הצדדים, צרכי הילדים, וזמני-השהות של הילדים עם כל אחד מן הצדדים.

עוד נטען, כי בענייננו, לא זו בלבד שהעדר ההנמקה נותן תחושה של שרירותיות בהכרעה בסוגית המזונות הזמניים, אלא שסכום המזונות שנקבע אינו מתאים לדין הקיים, נוכח הנסיבות, אשר פורטו לעיל, לרבות השתכרותו של המבקש, ומקל וחומר

בשים-לב לזמני-השהות של הילדים, כפי שאלו צוינו בתסקיר שערכה העובדת-הסוציאלית, גב' מירב פייג-לוי.

עוד ובנוסף נטען, כי על אף האמור בהחלטת בית משפט קמא מושא, הרי שלמשיבה אין כל הוצאות מדור או אחזקת מדור הואיל והמבקש הוא שנושא במלוא החזר תשלום המשכנתה והוצאות אחזקת הבית.

7. ביום 03.02.2022 קבעתי, כי הבקשה מצריכה תשובה, וביום 11.03.2022 התקבלה תשובת המשיבה.

8. לטענת המשיבה, לא זו בלבד שהחלטת בית משפט קמא, מושא בקשת רשות הערעור, מנומקת כדבעי, אלא שבית משפט קמא פסק מזונות זמניים ברף הנמוך של הפסיקה ולפיכך כלל אין מדובר בהחלטה שרירותית, וזאת גם בשים-לב לכך שהמבקש לא העביר עד עתה כל תשלום בגין מזונות הילדים, גם לא באשר לחוב העבר.

נטען, כי בקשת רשות הערעור נסובה סביב קביעות בדבר מזונות זמניים, אשר בנוגע אליהם אף נקבע דיון הוכחות בפני בית משפט קמא.

עוד נטען, כי בקשת רשות הערעור, הוגשה בחוסר תום-לב, תוך ניצול הפער הכלכלי בין הצדדים, והותרת המשיבה חסרת-כל, מבלי שיהיו לה האמצעים לזון את ילדיהם המשותפים של הצדדים.

המשיבה כפרה בכלל הטענות שהועלו במסגרת בקשת רשות הערעור, לרבות בכל הנוגע לזמני-השהות של הילדים עם כל אחד מן הצדדים, וכן בטענת המבקש, כי הוא נושא, לכאורה, בכלל הוצאות בנם הצעיר של הצדדים. האמור לעיל, מקבל משנה תוקף, כך נטען, בשים-לב לעובדה שהמבקש ביטל את ההמחאות שנתן לפעוטון בו שוהה הילד.

עוד ובנוסף נטען, כי קיימת בעניינם של הצדדים נפקות לפערי ההשתכרות המשמעותיים ביניהם, וכי המשיבה מתקשה לטפל בילדיה בעטיו של חיסרון-הכיס.

<u>דיון והכרעה</u>

9. לאחר ששקלתי את טענות הצדדים בכתב, עיינתי במלוא החומר שהונח לפני, אני מחליט לדון בבקשת רשות הערעור כאילו ניתנה רשות והוגש ערעור על-פי הרשות שניתנה. בנוסף אני מחליט לקבל חלקית את הערעור, כפי שאפרט להלן.

10. עניינה של בקשת רשות הערעור שבפני היא החלטת ביניים של בית משפט, במסגרת קביעת חבותו של המבקש בדמי-מזונות זמניים עבור שלושת הילדים.

11. בהלכה עקבית ורבת-שנים נקבע, כי התערבותה של ערכאת הערעור בסוגית מזונות זמניים תהא מצומצמת, וזאת אף בשים-לב לכך שמדובר בהחלטה זמנית, אשר אינה חורצת את גורל התביעה כולה.

אפנה לדבריו של כב' השופט י. דנציגר ב-בע"מ 1326-12 **פלוני נ' פלונית** (28.03.2012), פסקאות 5-6:

> **"פסיקת מזונות זמניים וגדר התערבותה של ערכאת הערעור בשיעור המזונות הזמניים שפסקה הערכאה הדיונית הן סוגיות המוסדרות היטב בהלכה הפסוקה ומשכך אין הבקשה מעלה כל שאלה משפטית עקרונית ומקרה זה מתמצה בנסיבותיו הקונקרטיות ובדל"ת אמותיהם של הצדדים....בבחינת למעלה מן הצורך, יצויין כי חרף העובדה שפסיקתה של הערכאה הדיונית בנושא מזונות זמניים אינה חסינה מפני התערבות ערעורית כפי שהטעים השופט הנדל בבע"מ 1078/11 הנ"ל (כן ראו: החלטתו של השופט א' רובינשטיין בבע"מ 3708/07 פלוני נ' פלונית (לא פורסם, 2.8.2007), פסקה ד'), שומה על בתי המשפט המחוזיים לדבוק בכלל שהתגבש בהלכה הפסוקה לפיו התערבות בפסיקת מזונות זמניים על ידי הערכאה הדיונית תתאפשר במקרים חריגים ויוצאי דופן בלבד. קרי אי התערבות היא הכלל ואילו התערבות היא החריג לכלל שיש להפעילו במשורה ובצמצום. הדיון במזונות הזמניים בערכאה המבררת נערך בשלב ראשוני בו טרם נשמעו ראיות ומדובר בסעד זמני המבוסס על ראיות לכאוריות בלבד [ראו למשל: החלטתו של השופט י' זמיר בע"א 2398/97 אייל נ' אייל,**

פ"ד נא(5) 608, 614 (1997)]. משכך, שומה על בתי המשפט המחוזיים להימנע מהתערבות בקביעתם של בתי המשפט לענייני משפחה בדבר שיעור המזונות הזמניים אלא אם אכן מדובר במקרה חריג ויוצא דופן".

הגם, שהלכת בית המשפט העליון קובעת, **"שפסיקתה של הערכאה הדיונית בנושא מזונות זמניים אינה חסינה מפני התערבות ערעורית",** היא עומדת במקביל על הצורך בהימנעות ערכאת הערעור מהתערבות בקביעות בתי המשפט לענייני משפחה באשר לגובה דמי-המזונות הזמניים, אלא במקרים יוצאי-דופן.

סבור אני, כי בקשת רשות הערעור שבפני, נמנית עם אותם מקרים חריגים ויוצאי-דופן, וזאת בשל כשל שנפל בהחלטת בית משפט קמא, ואפרט.

12. פסיקה עקבית וארוכת-שנים של בית המשפט העליון הדגישה את חשיבותה של חובת ההנמקה, על נדבכיה השונים, ודומה, כי במרוצת הזמן הפכה חובה זו לאחד מסימני-ההיכר של שיטת המשפט הישראלי, עת נראה, כי אין צורך להכביר מילים על הרציונליים המצויים בבסיסה.

יפים לענייננו זה דברי כב' הנשיאה, השופטת א. חיות ב-רע"א 290/15 **ברנד פור יו בע"מ נ' רמי לוי שיווק השקמה בע"מ**, 08.12.2015, פסקה 11:

"בית משפט זה עמד לא אחת על חשיבותה של חובת ההנמקה ונפסק כי "כלל גדול הוא - כתוב או בלתי כתוב - כי בית משפט חייב לתת נימוקים להחלטתו" (ע"א 176/54 נחום נ' ועדת ערר לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תש"ט-1949, פ"ד ט 617, 635 (1955); בג"ץ 7/83 ביארס נ' בית הדין הרבני האזורי חיפה, פ"ד לח(1) 673, 689 (1984); בג"ץ 142/70 שפירא נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי-הדין, ירושלים, פ"ד כה(1) 325, 334 (1971) וכן רע"א 8996/04 עודד שכטר נ' נציגות הבית המשותף ע"י שרה כץ, [פורסם בנבו] פסקה ט' (21.12.2004); כן ראו: תקנות 190(ב), 192 ו-460(א)(3) לתקנות סדר הדין האזרחי). ההנמקה נועדה, בין היתר, "לאפשר לצדדים להבין על מה מבוססת החלטתה של הערכאה הדיונית וכן על-מנת לאפשר לערכאת הערעור לבקר את ההחלטה" (רע"א 6393/11 סולבר חצור בע"מ נ' מזל עזרא [פורסם בנבו] (8.11.2011) (להלן: עניין

סולבר)). כמו כן משמשת ההנמקה כלי חיוני בידי השופט עצמו בגיבוש החלטתו והעברת רעיונותיו בכור ההיתוך של שיקול הדעת השיפוטי (אהרן ברק שיקול דעת שיפוטי 46-48 (1987)). על בית המשפט לפרט את נימוקי החלטתו מטעם נוסף והוא - מראית פני הדברים על-מנת שלא ידבק בעשיית המשפט "אבק של שרירות" (ע"פ 446/01 רודמן נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(5) 25, 30 (2002) והאסמכתאות שם; רות גביזון "בית המשפט וחובת ההנמקה" משפטים ב 89, 92 (התש"ל)) וכדבריו של הנשיא לנדוי "שיפוט על פי שיקול דעת אסור לו שייהפך לשיפוט שרירותי. כדי למנוע סכנה זאת אין אמצעי בדוק יותר מאשר הנמקה מלאה של פסק הדין" (משה לנדוי "הלכה ושיקול דעת בעשיית משפט" משפטים א 292, 303 (התשכ"ח-התשכ"ט)).

חובת ההנמקה נמנית עם כללי הצדק הטבעי שנועדו, בין היתר, להגשים "צדק דיוני" (בג"ץ 3914/92 לב נ' בית הדין הרבני האזורי בתל-אביב יפו, פ"ד מח(2) 491, 502 (1994); יאיר שילה "צדק דחוי עדיף על אי-צדק מהיר" עלי משפט ג 317, 337-338 (2003)). במובן זה ניתן לראות בהפרתה פגם המצוי ב"מעטפת החיצונית" של ההחלטה ובהחלט ייתכנו מקרים אשר בהם היעדר הנמקה או היעדר הנמקה מספקת יהוו פגם היורד לשורש פסק הדין או ההחלטה המצדיקים כשלעצמם את ביטול פסק-הדין או ההחלטה אשר לגביה הוגשה בקשת רשות ערעור (ע"פ 1516/90 יקב הגליל בע"מ נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקאות 8-9 (29.5.1990); ראו לאחרונה, רע"א 2674/15 פלוני נ' פלוני, [פורסם בנבו] פסקה 9-10 (5.7.2015); רע"ב 3019/98 מדינת ישראל נ' ארזי, פ"ד נב(2) 743, 750 (1998) (להלן: עניין ארזי); רע"א 10141/07 חברת עובד לוי תיעוש האבן והבנייה בע"מ נ' עו"ד אמיר שושני, מפרק של חברת י. זקן מפעלי בנייה בע"מ (בפירוק) ואח', [פורסם בנבו] פסקה 22 (2.6.2008); עניין שמיע, פסקה 10; עניין ליברפול, פסקאות 7-9). לעומת זאת, יתכנו מקרים אחרים שבהם היעדר הנמקה או היעדר הנמקה מספקת לא יהוו פגם כה מהותי ולא יצדיקו תוצאה כזו. אכן התשובה לשאלה מהי הנמקה ראויה יכול שתשתנה מעניין לעניין ויש להכריע בכך בכל מקרה על פי נסיבותיו (ע"א 668/89 פאר נ'

חברת בית פרישמן 38 בע"מ, פ"ד מד(4) 694, 697 (1990); עניין סולבר, פסקה 4; רע"א 4917/13 פלונית נ' פלונית, [פורסם בנבו] פסקה ז (28.11.2013); עניין ליברפול, פסקאות 10-11; עניין שמיע, פסקה 10). בעניינים מסוימים תיחשב ההנמקה כראויה גם אם היא קצרה ותמציתית (עניין ארזי, 748-749) וכדבריו של בית משפט זה: יש ומתחייבת החלטה המנמקת את עצמה ארוכות, יש שנדרשת הנמקה קצרה, ויש שדי בקבלתה של בקשה או דחייתה, ללא כל הנמקה. וזאת כאשר החלטה מן הסוג האחרון כמו מתבקשת מעצמה מתוך מכלול החומר המונח בפני בית המשפט. כל מקרה ומקרה ונסיבותיו שלו (בג"ץ 7390/95 קרטה נ' המשנה לנשיא, כבוד השופט ש' לוין (לא פורסם) (להלן: עניין קרטה); ראו גם: עניין רודמן, שם; בג"ץ 1918/96 כהן נ' שופטת בית המשפט העליון ד' דורנר [פורסם בנבו] (8.9.1996); דנ"א 7709/01 נ.ס.נ.ר. ייצור ושיווק בע"מ נ' מנורה חברה לביטוח בע"מ, [פורסם בנבו] פסקה 6 (16.7.2002))". (ההדגשה אינה במקור).

13. בעניינו קבע בית משפט קמא, כי :

"לאחר שעיינתי בכל החומר שבתיק ועל אף חוסר הבהירות הקיים ביחס לזמני השהות, הנני מחייבת את המשיב במזונות הקטינים בסך של 4,500 ₪ לחודש, כשסכום זה כולל בתוכו את הוצאות המדור והחזקת המדור...."

על אף שככלל "**יש לברך על קיצור כל עוד הוא כולל הנמקה בהירה, ולא כל תיק מצדיק 'דיסרטציה'**" (ר' רע"פ 5605/11 **כהן נ' מדינת ישראל** (31.7.2011)) אין בידי לקבל, כי בעניינו נימק בית משפט קמא את החלטתו האמורה כדבעי.

הדבר נכון ביתר-שאת עת מדובר בהכרעה בסוגית מזונות, גם אם זמניים הם, כאשר בהחלטה, לא צויין, ולו ברמז, מה עלה מאותו חומר בו עיין בית משפט קמא. יתרה מכך, לא ניתן היה להכריע בסוגית המזונות, כאשר קיים "**חוסר בהירות ביחס לזמני השהות**", שמהווה אחד מן הרכיבים המשמעותיים בהכרעות בסוגיות כגון דא.

אמנם, מזונות זמניים נפסקים על יסוד ראיות לכאורה בלבד, מבלי להיכנס לעובי הקורה, כשהבירור המעמיק נעשה בשלב שמיעת הראיות. אך עדין, על בית משפט לפרט בהחלטה זו את ממצאיו על יסוד ראיות אלה, ואת הנתונים הספציפיים עליהם מבסס קביעת המזונות הזמניים, ובין היתר, הערכת היכולות הכלכליות של הצדדים, הערכת צרכי הילדים, גם כשהדבר נעשה על דרך האומדנא, זמני השהות של הילדים והשפעתם על חלוקת המזונות בין ההורים ועוד. למצער, ובמקרים מתאימים, גם סקירת טענות הצדדים ביחס לנתונים האמורים וציון אבני-הבוחן שנלקחו בחשבון בעת ההכרעה, יהא בהם כדי ללמד שהדברים נשקלו ונבחנו וניתן להם המשקל הראוי בהליך קבלת ההכרעה.

אפנה לדברי, מן העת האחרונה ב-רמ"ש 57290-01-22 **א. נ' ב**. (17.02.2022):

"<u>הגם, שיודגש, כי על הערכאות הדיוניות לציין במסגרת החלטותיהן בסוגית דמי-מזונות זמניים, את הנתונים הספציפיים עליהם הם מסתמכים בעת קביעת דמי-המזונות הזמניים</u>, סבור אני, כי בענייננו שעה שבית משפט קמא, פירט, במסגרת ההחלטה מושא בקשת רשות הערעור, את טענות הצדדים בפרוטרוט, וציין במסגרת החלטתו את אותם אבני-בוחן שנלקחו בחשבון בעת ההכרעה תוך "גיבוש החלטתו והעברת רעיונותיו בכור ההיתוך של שיקול הדעת השיפוטי" (ר', א. ברק שיקול דעת שיפוטי 46-48 (1987)), אין טענות המבקש מצביעות על פגם היורד לשורשו של עניין, אשר מצדיק את התערבות ערכאת הערעור, בשלב זה, וזאת גם בשים-לב לגילאי הקטינים, זמני-השהות שלהם עם כל אחד מן הצדדים, וגובה דמי-המזונות הזמניים, אשר נקבעו לעת הזו".

14. בענייננו, הואיל וכלל הרכיבים הנדרשים להכרעה המקיימת אחר חובת ההנמקה, נעדרים מההחלטה מושא בקשת רשות הערעור, סבור אני, כי יש להחזיר את הדיון לבית משפט קמא על-מנת שידון בבקשת המזונות הזמניים, וינמק את החלטתו כדבעי.

15. בנסיבות העניין, איני עושה צו להוצאות.

מותר לפרסום בהשמטת שמות ופרטים מזהים נוספים.

ניתן היום, י"ז אדר ב' תשפ"ב, 20 מרץ 2022, בהעדר הצדדים.

סארי ג'יוסי, שופט